

ILZE AUZIŅA • MAIJA BERĶE
ANTA LAZAREVA • ARVILS ŠALME
VINETA VAIVADE

B2 LAIPA

L A T V I E Š U V A L O D A
D A R B A B U R T N Ī C A

2020

Latviešu valodas aģentūra

3.1. Lasi tekstu! Ieraksti atbilstošo vārdu no tabulas!

Ko vilkt mugurā?

Cilvēks vienmēr (0.) vēlas atstāt labu iespaidu uz apkārtējiem. Arī darba meklētāji, kad iet uz pārrunām, cenšas (1.) _____ parādīt no labākās puses – skaisti saģērbties, smalki uzvesties, pareizi runāt. Tieši tādēļ (2.) _____ atbilstoši lietišķajai etiķetei. Tas (3.) _____ par cilvēka nostāju, nopietnajiem nolūkiem un attieksmi pret darbu.

Vīrieši parasti velk uzvalku vai žaketi + kreklu + bikses (t.sk. džinsu bikses), sievietes blūzi (4.) _____ ar svārkjiem vai biksēm, kā arī žaketi – ar kleitu u.c. aksesuāriem. (5.) _____ nedaudz vairāk kā ikdienā nav nepareizi. Patiesībā tā ir vispārpieņemta norma, ko (6.) _____ ikviens darba devējs vai personāla atlases speciālists, ar kuru ir (7.) _____ darba pārrunas.

Un tomēr ir darbavietas (uzņēmumi), kurās ģērbšanās stils nav tik būtisks. Var (8.) _____ savādi, bet dažās darbavietās neformāls ģērbšanās stils ir ikdiena, un tas nekādi neietekmē darba produktivitāti un kvalitāti.

Pirmām kārtām jāpievērš uzmanība pirms darba (9.) _____ sniegtajai informācijai – kur tās notiks, kādos apstākļos, kas vadīs utt. Ja ir minēts ģērbšanās stils, noteikti jāņem vērā šī informācija un (10.) _____ „nosacījumi”. Jāatceras, ka ikdienas apģērbs nebūt nenozīmē, ka uz darba interviju vari (11.) _____ šortos, klikatās vai mājas kleitā. Tas nozīmē tikai to, ka var vilkt džinsu vai vienkārša auduma bikses un ikdienišķu kreklu vai blūzi / topu. Nav jābūt arī (12.) _____ lietišķā stilā. Galvenais, lai drēbes un apavi būtu tīri, (13.) _____ aksesuāri (somas, pulksteņi, auskari, rokassprādzes, siksnas utt.) un ikdienišķs grimis (sievietēm).

0.	vēlas	ievēlas	nodomā
1.	tevi	sevi	mani
2.	jāģērbjas	jāvelk mugurā	jācenšas
3.	pārliecinās	parādīs	liecinās
4.	saskaņo	pārskaņo	nesaskaņo
5.	Sacensties	Saposties	Sabozties
6.	sagaida	negaida	sarunā
7.	pierunātas	pārrunātas	norunātas
8.	pārklausīties	neklausīties	izklausīties
9.	pārrunām	norunām	sarunām
10.	jāaizpilda	jāpiepilda	jāizpilda
11.	saģērbties	ierasties	uzvilkt
12.	vienkārši	pārmērīgi	parasti
13.	pārskaņoti	pareizi	saskaņoti

3.2. Raksti darbības vārdus pavēles izteiksmes daudzskaitļa 2. personā!

1. (Nevilk) _____ neko caurspīdīgu!
2. (Izvairīties) _____ no pārāk īsiem krekliem, topiem, jaciņām un džemperiem!
3. (Pārliecināties) _____, lai drēbes ir tīras, gludinātas un nav bojātas!
4. (Pieskaņot) _____ apavus tērпам un (notīriet) _____ tos!
5. (Piemeklēt) _____ aksesuārus kopējam stilam (t. sk. somu, pulksteni, rokassprādzes, kaklarotas, auskarus, lakatus utt.)!
6. (Pievērst) _____ uzmanību, vai ir sakoptas rokas (manikīrs)!
7. (Pārbaudīt) _____ savu smaidu (lai zobi ir tīri un tajos nekas nav aizķēries)!
8. (Nelieto) _____ pārāk daudz smaržu!

3.3. Atrodi rakstura īpašības skaidrojumu!

A Agresīvs	_____ Garlaicīgs, vienmuļš.
B Aptomīgs	_____ Tāds, kas prot atrast interesantus un trāpīgus, bieži humoristiskus vai satīriskus izteicienus.
C Apņēmīgs	_____ Tāds, kas mēdz uzbrukt; kaujiniecisks; naidīgs.
D Apnicīgs	_____ Tāds, kas apzinās, izprot savas rīcības jēgu, nozīmi; tāds, kam ir atbildības, pienākuma sajūta.
E Apķērīgs	_____ Piesardzīgs, uzmanīgs.
F Asprātīgs	_____ Vienaldzīgs.
G Apzinīgs	_____ Muskuļots, ar spēcīgu uzbūvi.
H Apātisks	_____ Tāds, kas cenšas noteikti realizēt nodomu, ieceri.
I Aktīvs	_____ Tāds, kas ātri, viegli saprot, aptver; tāds, kas ātri orientējas situācijā.
J Atlētisks	_____ Darbīgs.

3.4. Ieraksti iederīgo vārdu atbilstošā formā! Katru vārdu lieto divas reizes!

pienākums, ienākums, panākums, iznākums

1. Tas bija negaidīts šī notikuma _____.
2. Viņi guva neticami labus _____ šajās sacensībās.
3. Tev jāzina savi _____ darbavietā.
4. Bieži vien cilvēku _____ nav pietiekami lieli, lai segtu visus izdevumus.
5. Labs _____ iespējams vien tad, ja mēs visi strādāsim kopā.
6. Vai jūs vienmēr izpildāt _____?

7. Savus _____ es vienmēr kontrolēju.
8. Vai šajā jomā var gūt izcilus _____ ?

3.5. Atrodi intervijas jautājumiem atbilstošas atbildes! Pretim katram jautājumam ieraksti attiecīgā fragmenta burtu! Divas atbildes ir liekas.

Katru dienu uz citas mājas jumta

0. *Jāni Anderson, jūs esat vienīgais sertificētais skursteņslauķis Jaunjelgavas pusē, un darba jums netrūkst. Vai esat apmierināts ar savu profesijas izvēli?* **A**

1. Kā jūs izvēlējāties šo profesiju? _____
2. Kur apgūvāt šo profesiju? _____
3. Vai skursteņslauķa darbs ir grūts? _____
4. Kad skursteņslauķim ir viskarstākais darba laiks? _____
5. Vai gadu gaitā mainījušies skursteņu tīrīšanas paradumi? _____
6. Kā tiek uz jumta? _____
7. Jums jāstrādā dažādā augstumā. Vai bail nav? _____
8. Vai valkājat īpašo skursteņslauķa formastērpu? _____
9. Satiekot skursteņslauķi, vajagot pieskarties viņa jakas pogai. Tas nesot laimi. Vai tā ir? _____
10. Vai skursteņslauķa sertifikāts ik pa laikam ir jāatjauno? _____

A *Nevaru sūdzēties. Kādam jau tāpat tas darbs jādara. Turklāt darāmā man netrūkst.*

B *Visvairāk darāmā ir augustā, septembrī un oktobrī, tad dienā jātīra pat vairāki skursteņi. Ziemā darba ir mazāk, lielākoties palīgā sauc tie, kuri aizmāršības dēļ skursteni nav laikus iztīrījuši.*

C *Šis arods man šķita interesants jau bērnībā. Vecāku mājās skursteņslauķis bija biežs viesis. Ikreiz apbrīnoju viņa skaisto formastērpu, mirdzošās pogas. Taču šajā arodā nesāku strādāt uzreiz. Sākumā Aizkrauklē biju ugunsdzēsējs – dienakti darbā, trīs brīvas. Tolaik kāds Jaunjelgavas dūmvadu tīrītājs man brīvajās dienās piedāvāja strādāt, un es piekritu.*

D *Sākumā bija mazliet jocīgi, bet gadu gaitā aprasts, un jumtu augstumam vairs nav nozīmes. Varu strādāt kaut uz vienas kājas.*

E *Tas ir diezgan netīrs un sarežģīts darbs, jākāpelē pa jumtiem, jāstrādā gan vasaras tveicē, gan ziemas salā. Dažkārt gadās mājās pārbraukt melnam.*

F *Viss ir apmēram tāpat kā iepriekš. Ir cilvēki, kuri regulāri rūpējas par skursteņa tīrīšanu, bet netrūkst arī aizmāršu, kas nereti attopas tad, kad nav tālu līdz nelaiimei vai, nedod Dievs, pēc tās.*

- G** Šad tad uzgērbju, bet visai reti. Skursteņslaucītāja mundieris ir neērts, bet darbs liek būt kustībā. Forma ir melnā krāsā, un vasaras tveicē tajā ir ļoti karsti.
- H** Kādreiz cilvēki malku gādāja laikus, tā paspēja izžūt, un viss bija kārtībā. Taču tagad bieži vien krāsniš liek slapju malku. Jo tā mitrāka, jo vairāk ūdens izdalās. Līdz ar to sārmi „saēd” šuves. Gadās, ka pat iebrūk ķieģeļi.
- I** Jā, tas jādara ik pēc diviem gadiem. Tehnoloģijas, tāpat kā mobilie telefoni, ātri mainās, tāpēc jāmainās, bet pēc tam jākārtro eksāmens.
- J** Esmu no tiem retajiem vīriem, kuri neaizraujas ar maksšķerēšanu, to uzskatu par laika tērēšanu. Tā vietā vairākus gadus trenējos austrumu cīņās, un nu jau 12 gadu man ir melnā josta. Treniņi palīdz saglabāt labu fizisko formu, uzlabo garastāvokli un palīdz noturēt līdzsvaru, staigājot pa jumta korēm.
- K** Rīgā mācījos kursus, bet vēlāk apgūto rādīju komisijai. Pēc eksāmena Amatniecības kamerā saņēmu Latvijas Skursteņslaucītāju amatu brālības sertifikātu.
- L** Gadās visādi, jo ne visās mājās ir kāpnes. Ja klients iepriekš piesaka, ņemu līdzi savas, bet bieži vien līdz jumtam nākas tikt, izmantojot dažādus paņēmienus. Piemēram, gadās jumta korei pārnest virvi ar galā iesietu akmeni. To apsien ap tuvāko koku vai stabu. Taču, ja virvi nav, kur nostiprināt, tā jātur mājas saimniecei. Šādos brīžos mana dzīvība ir viņas rokās.
- M** Kad uz darbu dodos formā, cilvēki tiešām nekautrējoties nāk klāt. Īpaši aktīvas ir jaunas meitenes, kuras pieķeras pie pogas un ilgi nelaiž vaļā, iedomājoties vēlēšanos. Par laimi, neviena poga līdz šim nav norauta, bet no kolēģiem dzirdēti visādi nostāsti. Vai ticu, ka tas nes laimi? Nu, protams, citādi nemaz nevar būt!

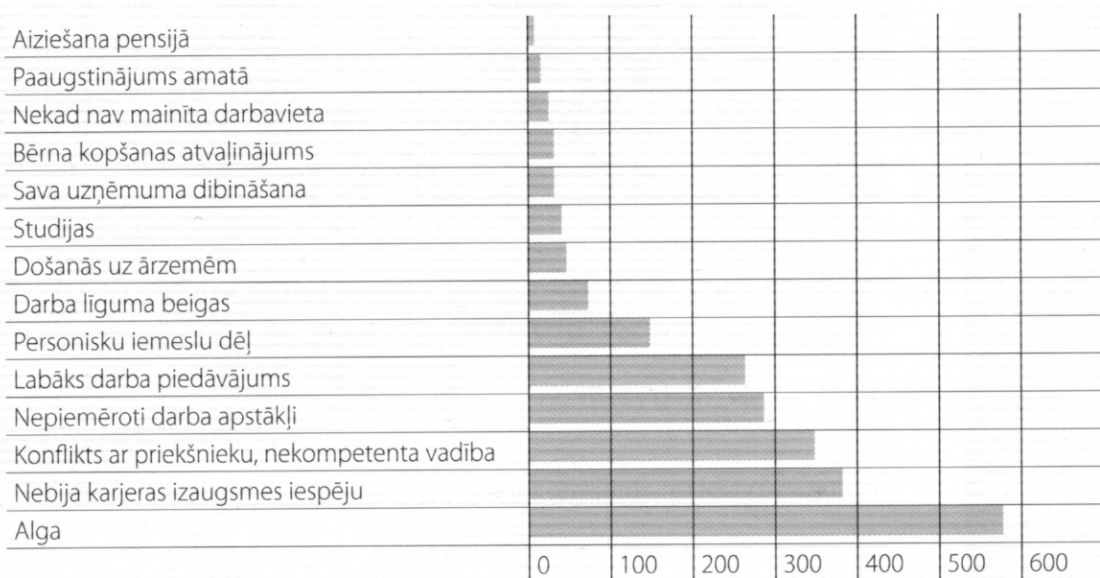
3.6. Ieraksti iederīgo vārdu atbilstošā formā! Katru vārdu lieto divas reizes!

pienākt, nonākt, nākties, sanākt, pārnākt, atnākt, pienākties

1. Beigās mēs _____ pie pareizā lēmuma.
2. Mums _____ pārcelties uz jaunu biroja ēku.
3. Vai tu, lūdzu, vari _____ pie loga?
4. Šodien _____ jauns darbinieks.
5. Katru vakaru no darba es _____ plkst. 18.00.
6. Rīt mēs atkal _____ kopā, lai apspriestu radušos situāciju.
7. Arī tev _____ gadskārtējais atvaļinājums.
8. Kad jūs beidzot _____ pie secinājuma?
9. Kad mēs _____ pie kabineta durvīm, tās plaši atvērās.
10. Mums _____ atkal apspriest jauno darba plānu.
11. Kad mēs varam _____ kopā, lai meklētu problēmas risinājumu?

3.8. Apskati diagrammu! Komentē aptaujas rezultātus! Uzraksti savu viedokli, kuru iemeslu dēļ tu pamestu vai mainītu darbu!

Galvenie iemesli aiziešanai no darba vai darba maiņai

3.9. Lasi sludinājumus! Salīdzini tos! Kuru piedāvājumu tu izvēlētos? Pamato savu izvēli rakstiski!

1. Uzņēmums „SPARS” ar starptautisku pieredzi aicina darbā jaunus darbiniekus

Tavos darba pienākumos ietilps:

- jaunu partneru piesaiste,
- pakalpojumu prezentēšana,
- sadarbības līgumu gatavošana un saskaņošana.

Prasības kandidātiem:

- labas saskarsmes spējas,
- sava darba plānošana un strukturēšana,
- atbildība pret darba pienākumiem.

Uzskatīsim par priekšrocību, ja tev ir:

- pieredze šajā jomā,
- labas svešvalodu prasmes (angļu un krievu),
- B kategorijas autovadītāja apliecība.

Mēs piedāvājam:

- konkurētspējīgu atalgojumu, sākot no 1000 eiro mēnesī,
- motivējošus bonusus,
- lieliskus darba apstākļus,
- karjeras izaugsmes iespējas starptautiskā līmenī.

2. Uzņēmums „PRIEKŠ” aicina darbā jaunus darbiniekus

Tavos darba pienākumos ietilps:

- reklāmas materiālu izstrāde,
- dažādu jaunumu aprakstīšana, rakstu un preses reližu sagatavošana,
- publikāciju izvietošana sociālajos tīklos.

Prasības kandidātiem:

- lieliskas valodu zināšanas,
- spēja pabeigt iesāktos darbus,
- prasmes fotografēšanā un fotogrāfiju apstrādē.

Uzskatīsim par priekšrocību:

ja tev ir B kategorijas autovadītāja apliecība.

Mēs piedāvājam:

- konkurētspējīgu atalgojumu, sākot no 1300 eiro mēnesī,
- radošu un interesantu darbu,
- draudzīgu kolektīvu,
- iespējamus komandējumus.

3.10. Lasi tekstu! Ieraksti atbilstošo vārdu no tabulas!

Darbadiena bez laika izniekošanas

Kvalificēta (1.) _____ trūkst, tāpēc ikviena (2.) _____ strādājošā devums ir zelta vērts, tieši tādēļ tas ir jāizmanto maksimāli produktīvi. Diemžēl praksē bieži vien slodze sadalās (3.) _____, jo priekšnieki parasti uztic veikt steidzamākos un grūtākos darbus apzinīgiem darbiniekiem, kuri tos paveiks ātri un kvalitatīvi. Tomēr (4.) _____ šī prakse var radīt problēmas, jo pārslogoti labākie darbinieki var aiziet no darba.

Lai izvairītos no šādas problēmas, var veikt padarīto darbu uzskaiti. Ja visi kolektīva datori ir (5.) _____ vienā sistēmā, to palīdz izdarīt programma. Daudzos uzņēmumos izmanto arī programmas, kuras pēta lietotāja uzvedību darbalaikā, proti, cik daudz laika tiek veltīts pienākumu veikšanai un cik minūšu vai stundu tiek izniekots bezmērķīgā klejošanā pa tīmekli. Savukārt uzmanības noturības uzlabošanai var izmantot programmu, kurā darbinieki (6.) _____ seko līdzī tam, kā tiek izmantots (7.) _____. Arī jaunajos viedtālrunos ir lietotne, ar kuras palīdzību var sekot ekrāna laikam – kādiem nolūkiem cilvēks ir izmantojis savu ierīci. Darba devējiem tas nekādi nepalīdz, taču apzinīgiem, bet ar vāju (8.) _____ apveltītiem cilvēkiem var palīdzēt mobilizēties darbam.

1.	darbaspēka	papildspēka	nespēka
2.	plānprātīga	labprātīga	godprātīga
3.	nevienmērīgi	pārmērīgi	samērīgi
4.	ilgtermiņā	pirmstermiņā	īstermiņā
5.	pārvietoti	savienoti	ievietoti
6.	labprātīgi	plānprātīgi	godprātīgi
7.	papildlaiks	darbalaiks	gadalaiks
8.	papildspēku	gribasspēku	nespēku

3.11. No dotajiem darbības vārdiem veido divdabi ar *-dams, -dama, -damies, -damās!* Raksti to atbilstošā formā!

- (Strādāt) _____ divās darbavietās, Jānis pelnīja naudu savam sapņu ceļojumam.
- Biroja darbinieces sarunājās ar apmeklētājiem, priecīgi (smaidīt) _____.
- Džons, (brīnīties) _____ par radušos situāciju, centās tikt ar to galā.
- (Iet) _____ pa biroja gaiteni, Liene ar katru sasveicinājās.
- (Sarunāties) _____ par jauno projektu, darbinieki meklēja labāko projekta īstenošanas veidu.
- Jaunieši, (izmantot) _____ iegūtās zināšanas, veiksmīgi atrisināja radušos situāciju.
- Klienti, (meklēt) _____ vajadzīgo kabinetu, klīda pa biroja ēku.
- (Klausīties) _____ mūziku austiņās, Rūdolfš dejas solī devās pie savas kolēģes.
- (Priecāties) _____ par jauno biroja tehniku, Jānis pievienoja datoru monitoram.
- (Kārtot) _____ dokumentus, Zane klusi dziedāja.

3.12. Ieraksti vārdus atbilstošā ailē!

sviests, brilles, galds, acs, bikses, samaksa, ceļš, ābols, prieks, malca, alga, šķēres, Cēsis, kāzas, iesnas, skaistums, lielība, bēres, jaunatne, egoisms

Lietojams tikai vienskaitlī	Lietojams tikai daudzskaitlī	Lietojams gan vienskaitlī, gan daudzskaitlī

- No katra dotā vārda darini vēl 2–3 vārdus!

Radīt – _____

Mazs – _____

Kāpt – _____

Vecs – _____

Veids – _____

Lidot – _____

3.14. Savieno atbilstošās vārda daļas un veido salikteņus!

lab-	-valoda	labsirdīgs
darba-	-stāvoklis	_____
konkurēt-	-slauķis	_____
sveš-	-dienīgs	_____
mūs-	-sirdīgs	_____
vīrs-	-laiks	_____
gads-	-spējīgs	_____
gara-	-stunda	_____
skursteņ-	-kārtējs	_____

- Izveidotos vārdus skaidro aprakstoši!

Labsirdīgs ir tāds cilvēks, kurš _____ .

Labsirdīgs – saka par cilvēku, kurš ir _____ .

3.15. Ieraksti sakāmvārdā vai parunā iederīgo vārdu!

Nauda _____ pār pasauli.
Kur _____ iet pa priekšu, tur visi ceļi vaļā.
Nauda _____ visus loka.
Kad nauda runā, _____ cieš klusu.
Kam nauda, tam _____.
Kam nav nekā, tam nav ko _____.
Kas nabaga bērnam _____ dos.
Bagāts nabagam nav _____.
Paēdušais nezina, kā ir _____.
Tas jau pēc naudas vai _____ lec.
Tas jau par _____ dzen uti uz Rīgu.

santīmu
izsalkušam
kliņģeri
brālis
ūdenī
patiesība
valda
vara
zaudēt
zelts
rokā

- **Izvēlies vienu sakāmvārdu vai parunu, kam tu piekrīti vai nepiekrīti, un uzraksti savas pārdomas 5–7 teikumos!**

3.16. Nosaki ciešamās kārtas laiku!

Tiek norādīts – _____
Ir veidots – _____
Ir atrasts – _____
Tiek izplānots – _____
Bija aprēķināts – _____
Tiks uzcelts – _____
Būs radīts – _____
Tika nolemts – _____

- **Iesaisti teikumos dotās ciešamās kārtas formas!**

3.17. Lasi tekstu un veic uzdevumus!

Darba tirgus liek vērtēt, kas īsti notiek pasaulē, un prast atrast īsto vietu, jo tā paradoksus izdodas saskatīt tikai tad, kad darba tirgus situāciju sāk attiecināt uz sevi. Ar darba sludinājumiem ir pilnas avīzes un interneta portāli. Tomēr tā vairs nešķiet, kad sāk meklēt jaunu darbu tieši sev. Citi **mainot darbus kā zeķes**. Taču tu jūties labi savā desmit gadus ierastajā darbavietā, lai gan paziņas **baksta ar pirkstu**, ka nu jau tev darbs kā relikvija un mūsdienu piedāvājumiem bagātajā pasaulē ir tik daudz citu iespēju un izaicinājumu.

Kad sākt meklēt kaut ko jaunu? Pēc trim vai desmit vienā darbavietā nostrādātiem gadiem? Varbūt **kā strausam iebāzt galvu smiltīs** un izlikties, ka tirgus situācija uz tevi neattiecas? Darba meklētāju un piedāvātāju portāla personāla atlases speciāliste saka: „Šodien **labais tonis** ir nostrādāt piecus gadus vienā darbavietā. Ja darbinieks nostrādā tikai gadu – nākamais darba devējs uz tik īsu laikposmu var skatīties ar aizdomām, tādēļ ieteicamākais laiks vienā darbavietā tomēr ir vismaz divi gadi.”

Tirgus situācija ir sarežģīta, tāpēc grūti strikti nodalīt plusus un mīnusus biežai vai reti darbavietas maiņai. Tikai pēc tā vien, cik bieži cilvēks maina darbu, ir grūti spriest par pašu cilvēku. Tirgus situācija rada apstākļus darbavietas maiņai: kompānijas pārvilina darbiniekus, savukārt viņi labprāt pieņem piedāvājumus, domājot par lielāku algu vai izdevīgākiem nosacījumiem. Un nākamais piedāvājums jau **gaida tepat aiz stūra...** Dažām kompānijām tas, ka cilvēks bieži maina darbavietas, šķiet mīnuss, jo viņam esot bijusi pārāk maza pieredze iepriekšējā darbavietā, citus tas neuztrauc – ka tik jauns darbinieks. Bet, ja nu tomēr ir vēlēšanās mainīt darbu, tad ir vērts pārdomāt, kas var palīdzēt.

Ja pēc atteikuma pašapziņa ir iedragāta, tas nav iemesls **nokārt degunu**. Tieši pretēji – tā ir iespēja pastrādāt ar sevi, atrast un uzspodrināt savas **stiprās puses**, lai nākamajā intervijā darba devējs uzreiz saprastu, ka tu ļoti labi apzinies, uz ko esi spējīgs, **esi gatavs** ieguldīt darbu gan savā, gan uzņēmuma attīstībā, ka tieši tev būs pa spēkam paveikt vissarežģītākos uzdevumus.

Izvērtē, vai tu skaties pareizajā virzienā – vai tu patiesi vēlies darīt to darbu, uz kuru kandidē? Vai esi drošs, ka tava interese neapsīks un tu neaiziesi prom, tiklīdz parādīsies tāda iespēja? Šobrīd liela daļa darba devēju pievērs uzmanību tieši tam, cik ļoti tevi interesē šis darbs, vai tas būs tava kaislība; vai tu būsi vadošais spēlētājs vai vienkāršs ierindas darbinieks, kurš atsēdēs darbalaiku, pats negūstot gandarījumu no sava darba. Darba devējam ir svarīgi, lai darbinieks savā darbā justos piepildīts, jo tikai ar laimīgiem darbiniekiem var sasniegt labus rezultātus.

Ja esi pārliecināts par sevi un to, ko vēlies darīt, tev jāapzinās, ko tu spēj un cik labi tu to dari. Ja kaut kas **noiet greizi**, tev jābūt gatavam atzīt, ka esi pieļāvis kļūdu, un uzreiz **ķerties vēršim pie rāgiem**. Tu nedrīksti novelt vainu uz kolēģiem un **spēlēt atbildības pingpongu** ar visiem darbā iesaistītajiem – esi godīgs pret sevi un citiem un uzņemies atbildību par padarīto, nepadarīto un to, kas vēl jāpadara.

Svarīgi, ja darbavietā zini, kam pavaicāt, kur atrodas vajadzīgā mape, kur meklēt

kādu dokumentu vai cilvēka kontaktus. Lieliski – ja to visu vari atrast pats. Ļoti labi, ja zini, pie kā vērsties pēc padoma vai palīdzības. Ideāli, ja tavs darbs nevienam nav jāvada un jāuzrauga. Jo vairāk spēsi paveikt, neiesaistot citus, jo vairāk laika arī citiem atliks savu uzdevumu pildīšanai. Darbs apstāsies, ja visi viena biroja darbinieki metīsies tev palīgā sameklēt vienu papīra lapu.

Lai veiksmīgi un produktīvi strādātu šodien, tev ir jāapzinās, kur tu vēlies nokļūt rīt. Ja tavs mērķis ir **noenkuroties ērtā vietīnā** un tur palikt pēc iespējas ilgāk, tu zaudēsi asumu un savus īpašos talantus. Darba devējam ir svarīgi, lai tu būtu ieinteresēts savā izaugsmē, lai augtu un mainītos līdzī laikam, vienlaikus sekmējot arī uzņēmuma izaugsmi.

*Ir brīnišķīgi, ja tu perfekti orientējies savā specialitātē un nozarē, taču tas nav nemaz tik labi, ja ar to arī tavas intereses un zināšanas aprobežojas. Ir paruna, ka patiesi gudrs cilvēks ir tas, kurš zina visu par kaut ko un kaut ko par visu. Gan darbā, gan dzīvē var noderēt jebkuras zināšanas, tāpēc ieguldi laiku sevī – izmanto katru iespēju izglītoties un uzzināt kaut ko jaunu. Apmeklē kultūras pasākumus, izstādes, radošās darbnīcas, seminārus, iepazīsties ar jauniem cilvēkiem, jo jebkurš kontakts var noderēt turpmākajā karjerā.

Nerauc pieri par jauniem pasūtījumiem, izmaiņām uzņēmuma darbībā, bet uzver to kā iespēju jaunām idejām, jaunu pieredzi un izaicinājumu. Esi atsaucīgs, ja kolēģim nepieciešama palīdzība, esi aizrautīgs, prezentējot kādu jaunu ideju, un esi pirmais, kurš ķeras klāt jaunajam uzdevumam, kad tāds tiek dots! Gluži vienkārši – ar pozitīviem un atsaucīgiem cilvēkiem ir vieglāk sastrādāties.

Iespējams, divas svarīgākās īpašības, kuras nepieciešamas jebkurā darbā, ir pacietība un neatlaidība. Jebkurš darba devējs meklē darbinieku, ar kuru rēķināties ilgtermiņā, tāpēc ir ļoti būtiski iemācīties **nestrēbt karstu, lai cik impulsīvs un temperamentīgs tu arī nebūtu**. Ir jāspēj samierināties ar neveiksmi un meklēt jaunas pieejas kādam uzdevumam, nevis jāķeras pie jauniem uzdevumiem, iepriekšējos pamatot. Kad kolēģis neiztur spriedzi vai klients nevar sagaidīt rezultātu, tev ir jābūt mierīgam un jāgaida, kad vētra pāries, nevis jāmetas pretī ar savām pretenzijām.

• **Pabeidz teikumus!**

Rakstā tiek atklāta _____

Ievadā autors _____

Manuprāt, _____

Rakstā tiek uzsvērtas tās _____

Pēc manām domām, darba meklējumos vissvarīgākais ir _____

3.18. Ieraksti tekstā atbilstošo vietniekvārdu!

šai, to, saviem, tos, šāda, tavā, pats, savām, tu

Ņem pusdienas līdzi!

Vēl viens veids, kā samazināt patērētās plastmasas daudzumu, ir – _____ uzminēji – pagatavot pusdienu maltīti mājās un ņemt to līdzi uz darbu. Arī tad, ja kafejnīcā atsakies no plastmasas galda piederumiem, ēdiens tik un tā tiek iepakots plastmasas traukā. Lai gan kafejnīcas pievērš uzmanību _____ problēmai un arvien biežāk _____ apmeklētājiem piedāvā otrreiz pārstrādājamus traukus, _____ iespēja nav pieejama visur.

Pagatavo maltīti _____ – tu ne tikai samazināsi plastmasas patēriņu, izmantojot vairākkārt lietojamus traukus līdzņemšanai, bet arī kontrolēsi uzturvielu daudzumu maltītē un pielāgosi _____ individuāli _____ vajadzībām un garšas izjūtai.

Savukārt, ja _____ birojā ir ūdens automāts, neizmanto ik reizi jaunu plastmasas glāzīti, bet gan dod priekšroku krūzei vai stikla glāzei. Tikai nelielu daļu no plastmasas galda piederumiem var atkārtoti pārstrādāt, tādēļ ik reizi, kad _____ izmanto, tu radi arvien vairāk atkritumu.

3. 19. Raksti decimāldaļskaitļus ar vārdiem!

1. Latvijā 2018. gadā platjoslas internetu lietoja 78,8 (*septiņdesmit astoņi, komats, astoņi*) procenti māsaimniecību.
2. 2019. gadā platjoslas internetu lietoja par 4,5 (_____) procentiem vairāk māsaimniecību – jau 83,3 (_____) procenti.
3. Latvijas laukos platjoslas internetu lieto 77,9 (_____) procenti iedzīvotāju, savukārt pilsētās to lieto 85,5 (_____) procenti iedzīvotāju.
4. Lai iegūtu 76,00 (_____) Meksikas peso, nepieciešami tikai 2,88 (_____) eiro.
5. Šodien par 522,50 (_____) Ungārijas forintiem var saņemt 1,49 (_____) eiro.